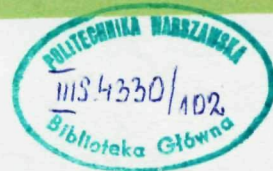




SYLWETKI PROFESORÓW POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

CZESŁAW WITOSZYŃSKI

(1875—1948)



511

Czesław Pieciewicz-Witoszyński urodził się 24 II 1875 r. w miejscowości Horoszki na Podlasiu jako syn Antoniego Piecewicza-Witoszyńskiego, sekretarza miejscowej gminy (w latach późniejszych używał podwójnego nazwiska według zapisu metrykalnego jedynie w aktach prawnych). Już we wczesnej młodości ujawniły się jego uzdolnienia matematyczne, które zdecydowały o wyborze przyszłych studiów wyższych. Po ukończeniu w 1893 r. gimnazjum filologicznego w Częstochowie studiował na Wydziale Matematycznym Uniwersytetu Petersburskiego (1893—1897). Zainteresowawszy się bliżej mechaniką stosowaną, wyjechał po ukończeniu studiów matematycznych do Belgii i przez następne dwa lata studiował dodatkowo mechanikę na Wydziale Technicznym Uniwersytetu w Leodium (Liège). W 1899 r. uzyskał z odznaczeniem dyplom inżyniera mecha-

nika. Po powrocie do kraju pracował początkowo jako konstruktor w Zakładach Mechanicznych „Bormann, Szwede i S-ka” w Warszawie. W 1907 r. założył wraz ze swym kolegą W. Brandlem fabrykę pomp „Brandel i Witoszyński” (późniejsza Warszawska Fabryka Pomp) i do 1916 r. pozostawał jej współwłaścicielem. Pracując nad realizacją własnych pomysłów konstrukcyjnych, przejawiał coraz większe zainteresowanie dla pracy naukowej i dydaktycznej. W 1909 r. opublikował w *Przeglądzie Technicznym* pierwszy oryginalny przyczynek naukowy „O podnoszeniu wody powietrzem ścięśnionym”, a w następnym roku podjął wykłady w Szkole Mechniczno-Technicznej H. Wawelberga i S. Rotwanda.

Wchodząc w skład grupy mechaniczno-elektrotechnicznej Sekcji Politechnicznej przy Wydziale Technicznym Towarzystwa Kursów Naukowych w Warszawie, Cz. Witoszyński znalazł się w gronie osób, które w 1915 r., pod okupacją niemiecką, doprowadziło do otwarcia Politechniki Warszawskiej (PW) jako uczelni polskiej. W listopadzie t.r. powołano go na wykładowcę hydrauliki i części maszyn na Wydziale Budowy Maszyn i Elektrotechniki (BMiE). W latach akad. 1916/17—1919/20 piastował godność dziekana Wydziału BMiE. W dn. 14 V 1919 r. został mianowany profesorem zwyczajnym. Po przeprowadzonym w 1921 r. podziale Wydziału BMiE kierował najpierw Katedrą Maszyn Wodnych na Wydziale Mechanicznym, a od 1924 r. do wybuchu wojny w 1939 r. — Katedrą Hydrauliki i Aerodynamiki na tym wydziale. Był jednym z założycieli (1919) i właściwym organizatorem Koła Inżynierów przy PW, przekształconego w 1921 r. w Warszawskie Towarzystwo Politechniczne.

W r. akad. 1920/21 zorganizował studia lotnicze na Wydziale Mechanicznym i do 1939 r. prowadził wykłady z aerodynamiki dla studentów tego Wydziału, zgrupowanych w Sekcji Lotniczej (później: Oddziale Lotniczym). W ciągu blisko 20 lat wykształ-

cił pokaźną grupę konstruktorów lotniczych i organizatorów przemysłu lotniczego. Z jego inicjatywy podjęto w 1925 r. budowę Gmachu Aerodynamiki PW dla przyszłego, uczelnianego Instytutu Aerodynamicznego. W latach 1927—1939 kierowany przez prof. Cz. Witoszyńskiego instytut stał się głównym krajowym ośrodkiem badawczym z zakresu aerodynamiki, pracującym dla potrzeb polskiego przemysłu lotniczego.

Na dorobek naukowy prof. Cz. Witoszyńskiego złożyło się kilka podręczników akademickich, m.in. „Hydraulika” (1922, wyd. 3) i „Aerodynamika” (1928), oraz kilkanaście artykułów i rozpraw naukowych; niektóre z jego prac tłumaczone były na jęz. francuski, angielski i rosyjski. W swych pracach teoretycznych z zakresu aerodynamiki, wyróżniających się oryginalnym podejściem matematycznym do tematu, prof. Cz. Witoszyński zajmował się m.in. problemami profilów lotniczych, śmigieł i powstawania siły nośnej w powietrzu. W latach 1927—1939 był redaktorem 7 zeszytów serii wydawniczej *Prace Instytutu Aerodynamicznego w Warszawie*, w których ogłaszał zarówno własne wyniki badań, jak również prace swoich współpracowników i uczniów.

Prof. Cz. Witoszyński brał żywy udział w organizacji życia naukowego w zakresie techniki. M.in. był jednym z pierwszych członków (od 1920) i sekretarzem generalnym (1923—1928) Akademii Nauk Technicznych, członkiem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego (od 1930), członkiem Polskiej Akademii Umiejętności (od 1937) oraz członkiem amerykańskiego Institute of the Aeronautical Sciences (od 1934). Brał aktywny udział w międzynarodowych kongresach mechaniki stosowanej i w międzynarodowych kongresach żeglugi powietrznej.

W okresie okupacji hitlerowskiej prof. Cz. Witoszyński kierował pracami badawczymi w odremontowanym przez Niemców Instytucie Aerodynamicznym, który podporządkowany został Instytutowi H. Göringa w Brunszwiku. Taka postawa prof. Cz. Witoszyńskiego spotkała się z krytyką części opinii publicznej.

Po wyzwoleniu, na wniosek prof. B. Tołłoczki, ówczesnego dziekana Wydziału Mechanicznego Politechniki Łódzkiej (PŁ), sprawą tą zajął się trzyosobowy Sąd Koleżeński z rektorem Uniwersytetu Łódzkiego prof. T. Kotarbińskim na czele, który w dn. 12 III 1946 r. orzekł, że „nie ma podstaw do uznania postępowania prof. Cz. Witoszyńskiego za niezgodne z honorem obywatelskim”. Od 1945 r. aż do śmierci kierował on Katedrą Aerodynamiki na Wydziale Mechanicznym PŁ. W 1948 r. Politechnika Gdańska nadała mu godność doktora honoris causa. Prof. Cz. Witoszyński zmarł 13 IX 1948 r. w Łodzi, a pochowany został na cmentarzu Powązkowskim w Warszawie (222-I-18/19). Staraniem Wydziału IV Polskiej Akademii Nauk w 1957 r. wydano „Prace wybrane” Cz. Witoszyńskiego.